

А.Н. Миронова
Начальница

Платон Алексеевич Ойуунускай
төрөөбүтэ 125 сылыгар анаммыт үөрэнээччилэр «Өрөспүүбүлүкэтээби Ойуунускай аарыларынан»
БАЛЛАБЫЛАННААТА

Сыала: Өрөспүүбүлүкэни торуттээччи, саха суруйааччыларын союзтарын тэрийээччи, научнай иследователскай институту олохтоочу, саха олобо, айар, сагайар үлэтин олобо, ычачакка дьолуннаахтык тиэрдии.
Соруктара:

1. П.А.Ойуунускай олобун холобурутар обону төрөөбүт дойдутун төлөннөөхтүк тагытырҕа уһуйуу, норуот үтүө үтэстэрин, ытык өйдөбүлүлэрин (сыаннастары) диринник интэрии;
2. П.А.Ойуунускай айымньыларынан эдэр көлүөнэ ис санаатын арыйар,ычачакка төрөөбүт тылын, литературатын, култууратын, искусствотун билэр, санаатын этэр, дьонно тиэрдэр усулуобуйаны тэрийии;
3. Обо эрдэхтэн атын омуту убаастыы үөрэнэллэригэр, дьон ортогутар сирдээхтик тутталларыгар олук охсуу, обо дьобурун сайыннарыы, талаанын арыйыы, киһилии сиэри-майгыны, үөрүйэби, саҕабыны олохсутуу.
Ытыгылар сирэ:

Таатта улууһа Чөркөөх элээнэ, П.А.Ойуунускай аатынан Чөркөөх орто уопсай үөрэхтээһин оскуолаты, Чөркөөхтөөбү политсылыка мемориальнай музейа, П.А.Ойуунускай аатынан государственность музейа.

Ытыгылар кэмэ: 2018 сыл бэс ыйын 4-5 күннэрэ.(барышпаан)
Кытталар: Саха Өрөспүүбүлүкэтин оскуолатарын 5-11 кылаас үөрэнээччилэрэ, учууталлар, төрөппүттэр, ынчырылаах ыалдыгыттар.
Кэтэхтэн кыттыгы: «Өйтөн суруйуу», «Айар үлэ», суруйааччы айымньытын араас омук тылынан тылбаас уонна суруйааччы олобор, айар үлэтигэр обо онорбут презентациятын күрэхтэрэ, онлайн тургутук ыйытыгы (викторина)

№	Үлэ түһүмэхтэрэ	Ис хоһооно.	Ирдэбиллэр	Секция	Критерий	Сүһүөх
1	«Өйтөн суруйуу»	Кэтэхтэн. Сайынны сайаапкаларыннан түмүктэри таһаарыы	П.А. Ойуунускай олобо, общественнай-политическай, литературнай нэһилиэстибэтэ -өйтөн суруйуу аатын кыттааччы бэйэтэ толкуйдуур; -А4 формакка	1 секция: П.А. Ойуунускай айымньылары (Бирдии айымньыга тирэбирэн өйтөн суруйуу, ырытыы) 2 секция: П.А. Ойуунускай суруйааччы айымньыны ырытыы)	-сүрүн санаата: идеята диринэ; -тиэмэни арыйыы; -оригинальнаһа; -тутула; -тыл-өс култуураҕа.	Алын сүһүөх: 5-6 кыл. Орто сүһүөх: 7-8 кыл. Үрдүкү сүһүөх: 9-11 кыл.

			(шрифт 12, интервал 1,5) -кээмэй: 5-6 кыл. - 1,5 стр. дирри, 7-8 кыл. - 2,5 стр. дирри, 9-11 кыл. – 4 стр. дирри	П.А. Ойуунускай - пассионарнай личность (сагайаачы, общественнай – политической деятель, олонхоһут, чабылхай личность)		
2	«Айар үлэ»	Кэтэхтэн. Сайынты сайапкаларыннан түмүктэри таһаары	-айар үлэ электроннай уонна кумаарынан варианнара булгучулаах. -текст төннөрүллүбэт.	1 секция: Хоһоонунан айымны 2 секция: Кэлсээнинэн уонна драманан айымны	-тыл-өс чочуллуута; -идеяны арыйы; -ийинни биэри	Алын сүһүөх: 5-6 кыл. Орто сүһүөх: 7-8 кыл. Урдук сүһүөх: 9-11 кыл.
3	Тылбаас	Кэтэхтэн. Сайынты сайапкаларыннан түмүктэри таһаары	айар үлэ электроннай уонна кумаарынан варианнара булгучулаах. -текст төннөрүллүбэт	суруйааччы айымнытын араас омук тылыннан тылбаас	-тылы-өһү сөпкө туттуу; -ис хоһоону тиэрдии.	Орто сүһүөх: 7-8 кыл. Урдук сүһүөх: 9-11 кыл.
4	суруйааччы олобор, айар үлэтиэр обо онорбут презентацията	Кэтэхтэн. Сайынты сайапкаларыннан түмүктэри таһаары	айар үлэ төннөрүллүбэт	Тизмэтэ көнүл	-сурун санаата: -идеята диринэ; -тиэмэни арыйы; -оригинальһоһа; -тутула; -тыл-өс култуураата.	сүһүөх: 5-6 кыл. Орто сүһүөх: 7-8 кыл. Урдук сүһүөх: 9-11 кыл.
5	онлайн тургуутук ыйытты (викторина)	Кэтэхтэн. Сайынты сайапкаларыннан түмүктэри таһаары	Сайтка киирэн кытты http://tatavib.ru	П.А. Ойуунускай олобуттан, айар үлэтигтэн тургуутуктар	Билини тургууту.	Ким баралаах
6	«Мин ырым ылганьа, мин аатым ааттаньа» аабаачылар виртуальной конкурстара	Кэтэхтэн	shetkekhdou12@mail.ru ; аалдырыска видеороликтары ытыллылар	-Биирдигилээн аабы -бөлөбүнэн	Тизкини билиттэ, интонациялаахтык, хомобойдук аабыгыта, айымныылаахтык көрүүтэ, оригинальһаадык толоруута, декорацията, кыттааччылар көстүүмнэ, ролик хаачыстыбаты	3 бөлөх - орто (4-5 саас); - урдук (5-6 саас); - бэлэмнэни (6-7 саас).

Анхныг кэм сайдлыгтын, тэгимин тутуһан, чинчийэр-торумнуур айан. (экскурсия: музей уһайбага, П.А. Ойуунускай төрөөбүт алааһа). Литературнай экспедиция кыттыбылаахтара анал маршрутуһан, литературнай карганан сирдэтэн, сагабылларын сайыннанан, ылбыт билгилэрин интэринэн, өй-санаа өттүнэн ситэн түһүлгэлэртэ кыттар кыахтаналлар.

Аабыы түһүлгэлэртэ:

- 1 түһүлгэ: Маастардар эйгэлэртэ: «Оһоһук», «Уруһуй», «Литературнай халыат» (ИКТ нөһүө)
- 2 түһүлгэ: Сахабыт тылын кэрэ дэгэтигэр умсулуйууну уһугуннаран эйгэ. Кэспир-ипсир, сангарар дьобуру арыһар үлгэлэртэ: «Аман өс», «Драмагическай көрүү», «Уус-уран аабыы», «П.А. Ойуунускай кэрэ алааһын төрөөбүт дойдутун тутта хоһуйуу (импровизация)»
- 3 түһүлгэ: Чинчийэр, сылыктыһар эйгэ: «Чинчийэр үлгэ»
- 4 түһүлгэ: «Олонхо кинг кээлигитэр» олонхо эйгэ: «Дьуллуруйар Ньургуһ Боотур» быһа тардан толоруу (бөлөһүнэн, биирдиглээн)
- 5 түһүлгэ: Тылыннан уус-уран айымныы эйгэтэ: тойук, осуоһай, чабырһах, алгыс уо.д.а.
- 6 түһүлгэ: «П.А. Ойуунускай – спорду киэнник пропагандалааччы» спорт эйгэтэ: саахымат, илин-атах оонньуулар, ох саанан ытты, волейбол.
- 7 түһүлгэ: «Саха ылаа» эйгэ: норугот педагогикага, дьыа кэрэн үтүө үтэстэрэ, обонду
- 8 түһүлгэ: Бииргэ үлгүэһин, бэйэ санаатын тиэрдии эйгэтэ: “Обо тэриглэлэрин түмсүүтэ”, “Ойуунускай аабылларыттан кынагтанан”, маастар-кылаас “Уран тыл умсулбана”.
- 9 түһүлгэ: “Таатта үрэх үрдүгэр” аабыллар кэмнэригэр ким баалаах алтыһар эйгэтэ

Платон Алексеевич Ойуунускай төрөөбүтэ 125 сылыгар аһамыт үөрэнээччилэр «Өрөспүүбүлүкэтээди Ойуунускай аабылларын»
ТҮҮҮ ҮЛГҮЭЛЭРЭ

№	Түһүлгэ	Ис хоһоһо. Бэлгитээһиннэр	Ирдэбиллэр	Секция	Критерий	Сүһүөх
Маастардар эйгэлэртэ.						
1	«Оһоһук»	Биирдиглээн	П.А. Ойуунускай айар үлгэтэ Үлэ хааччахтаммат Көрүһүнэрэ: мас, туй, тимир, кыл, тус уо.д.а.	1 түһүлгэ	-тиэмэни арыһы; -үлэ хааччыстыбага; -сонун көрүү; -үлэни көмүскээһин	Алын сүһүөх: 5-6 кыл. Орто сүһүөх: 7-8 кыл. Үрдүкү сүһүөх: 9-11 кыл.
2	«Уруһуй»	Биирдиглээн	П.А. Ойуунускай олобо, айар үлгэтэ. Үлэ хааччахтаммат	1 түһүлгэ	-тиэмэни арыһы; -үлэ хааччыстыбага; -сонун көрүү; -үлэни көмүскээһин	Алын сүһүөх: 5-6 кыл. Орто сүһүөх: 7-8 кыл. Үрдүкү сүһүөх: 9-11 кыл.
3.	Литэрэтиринэй халыат	Бөлөһүнэн.	П.А. Ойуунускай олобо, айар үлгэтэ. Үлэ хааччахтаммат	Үлэ	-тиэмэни арыһы; -үлэ хааччыстыбага; -сонун көрүү; -туула; -тыл-өс култуурага.	Алын сүһүөх: 5-6 кыл. Орто сүһүөх: 7-8 кыл. Үрдүкү сүһүөх: 9-11 кыл.

2 түүхлэг

Сахабыг тылын кэрэ дэгэтигэр умсугтуйууну уһулуннараар эйгэ.
(Кэлсиир-ипсиир, санарар дьобуруу арылар үлэлэр)

4	«Аман өс»	сирэй кыттыы	П.А.Ойуунускай олобор, общественай-политическай, научнай үлэтигэр, литературнай нэһилиэстибэтигэр сыһыаннаах араатардар куонкурустара. Куонкурус икки түһүмэхтэн турар: -диалог -тута бэриллэр тиэмэлэр.	-санарар сагабыл; -сурун санаатын, идийэттин диринэ; -оригинальнаһа; -этии тутула; -тыл-өс култуурата	8-11 кылаас
5	«Уус-уран аарыы»	Биирдиилгээн бөлөбүнэн	П.А.Ойуунускай айымньыларын толоруу	1 секция: Соботох толороочу 2 секция: Бөлөбүнэн толоруу	Алын сүһүөх: 5-6 кыл. Орто сүһүөх: 7-8 кыл. Урдукү сүһүөх: 9-11 кыл.
6	«Драманы көрүү»	Бөлөбүнэн	П.А.Ойуунускай айымньыларыттан көрдөрүү. Көрүү икки түһүмэхтээх: -эрдэ бэлэмнэммит туруоруу; -тута туруоруу.	-танас-сап; -муусука добуһуола, тыас-уус; -маассабаас; -режиссер сагабыла; -оруолу арыыйы.	Оскуолагтан туруоруу
7	Тута холуйуу	Биирдиилгээн	Ойуунускай кэрэ алааһын, төрөөбүт дойдутун тутта холуйуу	-тыл-өс чочулдуута; -идеяны арыыйы; -изыйинни Бизрии	Алын сүһүөх: 5-6 кыл. Орто сүһүөх: 7-8 кыл. Урдукү сүһүөх: 9-11 кыл.
3 түүхлэг					
Чинчийэр, сылыктыыр эйгэ					
8	«Чин-чийэр үлэ»	Биирдиилгээн. Сирэй көмүскээһин. Бэлиэтээһиннэр: Талылыыбыт үлэлэр	П.А.Ойуунускай айар, научнай, сагайар үлэтигэ.	-матырыяаалын таһыма; -онорбут үлэтин кээмэйэ; -тиэмэни, кылалараны арылар таһыма;	Билэр Алтын сүһүөх: 5-6 кыл. Орто сүһүөх: 7-8 кыл. Урдукү сүһүөх:

киригэхтэрэ.

4 түһүлгэ

“Олонхо кизн кизилтигэр” олонхо эйгэтэ

көрүү.

9	«Олонхо» Биридлигэн, Бөлөбүнэн	П.А.Ойуунускай «Дьулуруйар Ньургун Боотур», «Туналбаннаах ньуурдаах Туяарыма Куо» олонхогтон эбэтэр «Кыһыл Ойуун» олонхо-тойуктан быһа тардыы.	-үгэһи тутуһан толоруу; -быһа тардыы тобоһо; -танас-сап; -санта чуолкайа, куолаас ырааһа	Алын сүһүөх: 5. 6 кыл. Орт сүһүөх: 7-8 кыл. Үрдүкү сүһүөх: 9-11 кыл.
---	--------------------------------------	--	--	---

5 түһүлгэ Бииргэ үлэлээһин, алгыһы, бэйэ санаатын тизрдии эйгэтэ

10	“Обо тэрилтэлэрин түмсүүлэрэ”	Улуус, өрөспүүбүлүкэ обо тэрилтэлэрэ: 1 түһүмэх. Бэйэни биллиһиннэри 2 түһүмэх. Төгүрүк остуол 3 түһүмэх. Бырайыакка тахсыы	Туспа бырагырааманан	9-11 кылгаас
11	“Ойуунускай аабылдарыттан кынагтанан”	Урукку “Ойуунускай аабылларын” тэрийээччилэрин, лауреаттарын, кыттааччыларын кытта көрсүһүү.	Туспа программанан	
	Маастар- кылгаас “Уран тыл умсулбана”	«Аранас сулус» литературнай түмсүү суруйааччыларын кытта көрсүһүү «Уран тыл» Таатта улууһун литературнай түмсүүтүн суруйааччыларын кытта көрсүһүү	Туспа программанан	

6 түһүлгэ “Таатта үрэх үрдүгэр” аабыллар кэмнэригэр ким бадалаах алгыһар эйгэтэ

12	“Таатта үрэх үрдүгэр”	Ырыа күүрэ, «Мин Ойуунускайы аабын» оонньуу, «Хоочугур отугта» - балыктааһын, булт албастара, «Түптэ сыта» - Ылатыан обо сааһын сайылгытар ыалдыгытааһын уо.д.а.		
----	-----------------------	---	--	--